

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XVI. Conquerente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

Conquerente.

PARAPHRASIS.

Ecclesiæ parochiales Monasterio S. Benedicti montis Subassij incorporatæ erant: Episcopus Assinatensis præter alia iura Episcopalia, etiam procuraciones ratione visitationis exigebat. Sed œconomus Monasterij, asserens Capellas, seu Parochias ad has exactiones nõ sufficere, petebat specificari, quænam ratione iuris Episcopalis deberentur: quibusdam verò specificatis, lis inter partes mota, & legitime contestata fuit. At verò Honorius III. inspectis probationibus, quæ ab utraque parte allatæ sunt, decreuit, vt Episcopus in Capellis seu parochijs illis habeat ius tum legis iurisdictionalis, tum etiam diocesana; ita tamen, vt habita ratione facultatum, moderata à dictis capellis exactio fiat.

SUMMARIUM.

1. Monasteria quantumvis exempta, ratione tamen parochiarum secularium, quæ ipsis incorporatæ sunt, obligantur lege iurisdictionali, & diocesana.
2. In quibus consistat lex iurisdictionalis.
3. In quibus lex diocesana.
4. Procuraciones tempore visitationis ab ecclesijs moderate accipiendæ, neque ultra vires grauandæ.

NOTANDVM I. Licet Monasteria, quæ alioquin iurisdictioni Episcoporum subijciuntur, exempta sint à lege diocesana, quod attinet ad cathedraicum, subsidium, charitatiuum, & quartam decimarum, tamen hæc exemptio non extenditur ad capellas, seu parochias seculares ipsis incorporatas: Nam ratione harum parochiarum, nisi & ipse ab Episcopo exempta sint, Monasteria omnia, quomodoque secundum se exempta sint, obligantur tum lege iurisdictionali, tum diocesali. Hac de re dixi in qq. disput. de elect. q. 209 & 227. & videri potest.

NOTANDVM I. Episcopus est ordinarius pastor totius diocesis, cui proinde ex officio incumbit populum verbo Dei pascere, & Sacramenta eidem ministrare. Quia verò per se ipsum solus omnia efficere non potest, ideo curam sollicitam gerere debet, vt viri idonei per parochias, aliasque Ecclesias ordinentur ad talia populo ministranda.

2. Corollarium I. Episcopus cum omnibus Parochis, aliisque Curatis Ecclesiarum non exemptarum concurrat cumulatim, ita vt ipse, vel Vicarius eius, à peccatis absolueret, & Sacramenta fidelibus ministrare possit. iuxta c. 2. de offic. Archipresbyt.

3. Corollarium II. Spectato communi iure, ad Episcopum pertinet ius Cathedræ seu munus prædicandi ad plebes, personis idoneis committendi. Quod si hoc ius alij inferiores per consuetudinem præscriperunt, non propterea omnis cura & sollicitudo Episcopo ablata est: sed nihilominus attendere debet, & si inferiores in ea re negligentes repererit, tempus constituere, intra quod Ecclesijs bene provideatur, sin minus, ipse providere poterit, vt hic Ioann. Andr. annotauit n. 9. & sumitur ex c. irrefragabili, hoc tit.

Rectè interim aduertit Abb. hic n. 1. Quod etiam Parochi, aliique Curati cumulatim (ide est, Episcopo non excludo) officium prædicandi in Ecclesia habent, quod proinde ipsis ab Episcopo auferri non debet, si ad hoc munus idonei sint, & rectè prætare possint. Quia Verù Dei prædicare (sicuti & confessiones audire, aliisque Sacramenta ministrare) pertinet ad Curam animarum, iuxta Clem. Dudum, §. verum, de sepult. Religiosis autem, sicuti & alijs quibusdam, cõpetit hoc ex priuilegio Papæ, aliorumque Ordinariorum concessione, cit. Clem. dudum, & c. excommunicamus, 13. §. Quia verò nonnulli, de sent. excommun. & videri potest Sebast. Sapia addit. ad Abbat. hic, Barbosa de potest. Episc. p. 3. allegat. 76.

Concil. Trident. sess. 5. c. 2. de reformat. & sess. 24. c. 4. de reform.

potest Gl. finalis in c. dilectus, 18. hoc tit. Hostiensis in sum. huius tit. §. sunt autem quedam.

NOTANDVM II. Lex iurisdictionalis, ad quam Ecclesie omnes, etiam Monasteria, quae exempta non sunt, obligantur, in his consistit: I. In praestanda obedientia, ac subiectione, seu in parendo mandatis Episcopi. II. Institutio, & destitutio in beneficijs, spectato communi iure, ad Episcopum spectat, c. cum ex iniuncto, 12. in fine, de haeret. III. Correctio, visitatio, morum reformatio, censura Ecclesiastica, iurisdictione causarum ad forum externum Ecclesiasticum spectantium. IV. Publicae poenitentiae impositio, c. accedentibus, 12. de excessu Praelatorum; Sacramentorum receptio, absolutio, item indulgentia, dispensatio.

NOTANDVM III. Lex dioecessana, cui Monasteria omnia ratione capellarum sibi incorporatarum, si ex exempta non sint, subiiciuntur, in his consistit: I. Exactio annua cathedralici, videlicet duorum solidorum, c. inter caetera, 8. causa 10. q. 3. II. Subsidij charitativi petitio secundum facultates Ecclesiae, alteriusve beneficii, vt hic, & in c. cum Apostolus, 6. §. Prohibemus, de censibus, & dixi de hoc lib. 3. p. 1. c. 3. §. vn. III. Quarta portio decimarum Episcopis praestanda, spectato communi iure, c. de quarta, 4. de praescript. Haec tamen praestatio pluribus locis per desuetudinem abolita est, vt dixi lib. 4. Theol. moral. tr. 6. c. 4. n. 6. IV. Portio canonica ex legatis, & funeralibus oblationibus, vbi ea in vsu est: Imò ad hanc Monasteria, etiam exempta, obligantur. Qua de re videri potest Trident. sess. 25. c. 13. de reformat. & quae dixi lib. 3. Th. mor. tr. 5. c. vii. n. 13. V. Procuraciones, seu victualia praestari solita, dum Episcopus, vel alius eius iussu visitat. Ad eiusmodi procuraciones etiam Monasteria, quae Episcopo subiecta sunt, obligantur, c. sopitae, 14. de censibus: quandoquidem procuratio annexa est visitationi, c. cum venerabilis, 21. eod. tit. Quamobrem aliqui procuraciones has ad legem iurisdictionalem reuocant. VI. Ad Synodum conuocatio, eam

enim ad legem dioecessanā spectare, dicitur in c. quod super, 9. de maior & obed. Verum neque à Synodo Abbates Monasteriorum hodierno iure liberantur, vt ibi dicam. De lege dioecessana, & iurisdictionali vide plura apud Canonistas in c. dilectus, hoc tit. vbi Abb. n. 4. Imola. n. 6.

NOTANDVM IV. Procuraciones tempore visitationis ab Ecclesijs accipiendae sunt, habita ratione facultatum, & ita moderatè, vt nequaquam grauentur. Qua de re Concil. Trident. sess. 24. c. 3. de reformat. Paulus Piascius in praxi Episc. p. 2. c. 3. n. 14. Paulus Salodius de visitat. p. 2. c. 1. §. Nec videtur, Ioann. Franciscus Paunus de visitationibus, p. 1. q. 6. n. 8. & 9. vbi moment, si Ecclesiae omnino pauperes sint, quod Episcopus proprijs sumptibus eas visitare teneatur. Quod vt communiter receptum tradit etiam Zerola in praxi ver. visitatio, p. 1. dub. 7. Barbosa de potest. Episc. p. 3. alleg. 73. n. 51. 52. Syl. ver. visitatio q. 5.

CAPITVLVM XVII.

Vt iuxta.

PARAPHRASIS.

Ne dissolutionis materia praebatur, Archiepiscopus (vel Episcopus) cum Monasteria sibi subiecta visitat, non debet seculares secum ducere ad Capitulum, in quo visitatio peragitur; praeter duos aut tres Canonicos, adiunctis etiam personis Religiosis, quatenus id expedire videbitur.

SUMMARIVM.

1. Ad visitationem Religiosorum pauci adhibendi, iique idonei, praesertim Canonici, si Episcopus ipse visitet.
2. Decens est, vt non solum seculares adhibeantur, sed vnus, aut plures Religiosi.

NOTANDVM I. Ad visitationem Religiosorum oportet adhibere paucos viros idoneos, qui Ecclesiastici esse debent, praesertim Canonici Ecclesiae Cathedralis. Id verò intelligendum est, si Episcopus per se ipsum visitet: decens enim est, vt duos canonicos,

Xxxx

nonicos,